

zlasti pri glagolih na *irati*, katere oni izražajo s končnico *ati*, n. pr. študijati (študirati), telegrafati (telegrafirati) i. t. d.

Nasledek slovenskega naseljenja po Furlanskem pokazal se je v javnem življenju tudi v tem, da so kmetske občine živele v zadru-
gah, kar se je pri goriških Furlanih še do današnjega dne ohrani-
lo. Res je sicer, da so tudi stari Iliri poznali neko vrsto zadrug,
tako imenovane „*farai*“. Ali te zadruge so se odnašale le na skupno
obdelovanje zemlje. Zato mislim, da je navada skupnega bivanja
vseh sinov in vnukov z njih družinami pod jedno in isto streho iz-
ključivo le slovanskega izvira. Zato nam te še dan danes obstoječe
furlanske zadruge jasno pričajo, kako globoko je bil prešinil slovenski
duh vse javne ustanove po Furlanskem. Ravno to nam potrjujejo
tudi radostni kresi, katere Furlani zažigajo o sv. treh kraljih, tedaj
ob času, ko začenja mlado solnce zopet svojo moč dobivati in ko
zimski mrzla tmína vedno bolj pojenjuje.

Iz vsega tu rečenega se jasno vidi, kako obširne in goste
so morale biti slovenske naselbine po Furlanskem, da se njih vpliv
deloma še dan danes pozna in da je v poprejšnjih stoletjih prav glo-
boko sezal v vse javno življenje, tako da ga niti sami italijanski
pisatelji niso mogli utajiti. Res je, da se ne pograša tudi takih, ki
trde, da Slovenci niso nikoli oskrunili lepe „furlanske patrije“ (Glej:
Liruti, *Notizie delle cose del Friuli*, Udine 1876), temveč da so on-
dukaj od nekdanj živela samo ljudstva plemenitega izvira staroslav-
nih Grkov (t. j. Veneti) in Rimljanov. Ali upam, da sem v tej razpra-
pravici dovolj dokazal, kako ničeve so take trditve.

J. S. Turgeneva „Stihotvorenija v prozê“.

Poznati ruski pisatelj J. S. Turgenev je iznenadil slovanski
svet s krasnim božičnim darilom. „Poezije v prozi“ je nje-
govo najnovejše delo. Napisal jih je na posameznih listkih
v zadnjih petih letih vseh skupaj petdeset. Ti listki nimajo poseb-
nega napisa. Pisatelj jih je imenoval na zavitku „Senilia“, urednik
„Vjestnika Evropy“, M. Stasjulevič jim je dal naslov „Poezije v prozi“,
kakor jih imenuje Turgenev v pismu do redakcije Vjestnikove. Tur-

genev namreč piše v listu do M. Stasjuleviča: „Vaš čitatelj naj ne čita „teh poezij v prozi“ po vrsti in vseh na jedenkrat; morebiti bi se dolgočasil ter knjigo vrgel iz rok. Ako bo pa čital posamezne, danes jedno, jutri zopet drugo ali katerokoli iz njih, morebiti mu seže katera v srce.“ V njih popisuje Turgenev razne vtise življenja in obraze iz prirode, a kaže nam v njih tudi svoje nazore o tej ali onej stvari. Vse poezije so pisane jako krasno in zanimljivo ter nam pričajo o izrednem pripovednem talentu slavnega literata. Obelodanil jih je v izvirniku „Vjestnik Evropy“ v XII. svojem zvezku. Baš tedaj, ko Vjestnik, donesla je tudi pariška „Revue politique et litteraire“ petnajst teh „petits poèmes en prose.“ Prevod je oskrbel Turgenev sam. Po tem francoskem prevodu so objavili skoro vsi večji nemški listi nekatere poezije v svojih feuilletonih ter jih sodili jako ugodno, kar v Nemcih ni baš navada, kadar govore o slovanskih proizvodih.

Da pa Zvonove čitatelje prepričamo o krasoti teh poezij, podati jim hočemo nekatere v slovenskem prevodu.

Starka.

Hodil sem po širokem polji, sam.

Hipoma pa začutim za svojim hrbtom lahke, previdne korake . . . kdo neki gre po mojem sledu?

Ozrem se — in ugledam malihno, zgrbančeno starko, vso zavito v sive cunje. Samó starkin obraz se je videl iz njih: rumen, nagrbančen obraz z dolgim nosom in brez zob.

Grem k njej . . . Ona se ustavi.

— Kdo si ti? Kaj ti je treba? Si li beračica? Pričakuješ miloščine?

Starka ne odgovori. Jaz se pripognem k njej in zapazim, da so njene oči obdane s poluprozorno, belkasto membrano ali tanko kožico, kar se nahaja v nekaterih pticah: branila je oči bolj pred svetlo lučjo, nego li je treba bilo.

No, ker se starki ni vzdignila ta tanka kožica ter ne odkrila punčica, sklepal sem, da je slepa.

— Hočeš miloščine? — ponavljam zopet svoje vprašanje. — Zakaj hodiš za menoj? —

Starka pa, kakor prej, ne odgovori, ampak se le nekoliko skrči. Jaz zapustim starko ter grem svoj pot.

In glej! zopet zaslišim za seboj te lahke, izmerjene, da, plažeče korake.

— Zopet ta ženska! — dozdevalo se mi je. — Zakaj se mi je pridružila? — V misli utopljen pa pospešim korake svoje. Brž ko ne je zašla s pota, ker je slepa, zdaj pa gre po sluhu za mojimi koraki, da pride skupaj z menoj na svoje stanovanje. Da, tako je!

Nekak nenavaden nemir se polasti mojih mislij: dozdevalo se mi je, da starka ne gre toliko za menoj, ampak da me vodi, ker me zdaj na levo, zdaj na desno meče, in da grem jaz nehoté za njó.

In vendar jaz stopam dalje . . . in glej! na samotnem tem potu črní se nekaj in se širi . . . kakor kaka jama . . . „Gomila!“ zabliska se mi v glavi . . . Glej, kam me je vrgla!

Jaz stopim drzno dalje. Starka je zopet pred menoj . . . ona vidi! Z večjimi, zlimi, nesrečo oznanjujočimi očmi gleda na me . . . z očmi ptice ujede . . . Obrnem se k njenemu obrazu, k njenim očem . . . Zopet ta topa membrana, ta slepa in tamna oblika . . .

Ah, mislim si . . . ta starka je — usoda moja. Ta usoda, kateri ne uide noben človek!

„Ne uide! Ne uide! — Zblaznel bi! . . . Poskusiti moram!“ In metal sem se sem in tja, na drugo stran.

Zopet stopam hitro dalje . . . Lehki koraki, kakor prej, šume za menoj, blizu, blizu! . . .

Pred menoj pa se zopet temni jama.

In zopet se obrnem na drugo stran . . . In zopet ta šum za menoj in ta grozna podoba pred menoj.

In kam se nisem vse metal, kakor zajec, kadar ga zapode . . . vse to že! vse to že!

— Postoj! mislim si! — Prevariti jo hočem. Nikamor dalje ne pojdem! — in usedem se za trenutek na zemljo.

Starka stoji zadaj, dva koraka od mene. Jaz je ne slišim, le čutim, da je tudi ona tu. Na jedenkrat pa zagledam: Ta črna podoba za menoj plava, leze proti meni!

Bože! Jaz se ozrem nazaj . . . Starka gleda naravnost na me — brezzoba njé usta pa so skrivljena na smeh! . . .

— Ne uideš! —

Meseca februarija 1878.

Roža.

Poslednji dnevi meseca avgusta . . . Jesen se že bliža. Solnce se je skrilo. Hipoma silna ploha brez grmenja in bliskanja, toliko da se je mimo naše široke ravnine ulila.

Vrt pred hišo je gorel in se kadil — ves zalit s požarom zarje in padanjem dežja.

Ona sedi v gostilni (sobi za goste) ter gleda z uporno zamišljenostjo na vrt skozi poluodprte duri.

Jaz sem vedel, kaj se je tedaj vršilo v njeni duši, znal sem, da se je po nedolgi mučni borbi v tem trenutku vdala čutu, s katerim se ni več mogla sladiti.

Na jedenkrat pa vstane, gre brzo na vrt in se skrije. Mine ura, . . . mine druga ura, ona se še ni vrnila.

Tedaj pa jaz vstanem, grem iz hiše, napravim se v drevored, po katerem — jaz o tem nisem dvojil — se je sprehajala tudi ona.

Vse se je potemnelo okrog, noč se je že bližala. Ob potu na mokrem pesku skoz razlito meglo videl se je svetlo okrogel predmet.

Pripognem se. To je bila mlada, komaj razpuščena roža. Dve uri prej sem videl ravno to rožo v njenih nedrijih.

Jaz poberem previdno ta cvet, ki je pal v blato in vrnivši se v gostilno, položim ga na mizo pred njenim naslonjalom.

Naposled se vrne tudi ona, — in prehodivši vso sobo z lehkimi koraki, usede se za mizo. Njen obraz je obledel in oživel, bil je nekako veselo nemiren; njene tamne oči pa so begale po strani. Zdelo se mi je, kakor da so se zmanjšale.

Ona zagleda rožo, zagradi jo; zapazi, da so cvetni listki umazani, ozre se na me, v njenih očeh pa, ki so bile vedno v jedno stran obrnene, zasijejo solze.

— Zakaj se jokate? — poprašam jaz.

— Da, glejte zaradi te rože. Poglejte, kaj se je ž njo zgodilo. — Zdaj pa sem se hotel pokazati posebno bistroumnega.

— Vaše solze bodo oprale to blato — izpregovorim jaz s posebnim izražanjem.

— Solze ne operó, solze žgó — odgovori ona in obrnivši se h kaminu vrže cvetko v umirajoči plamen.

— Ogenj še bolje sežge solzé — vzklikne ona ne brez drznosti — prekrasne oči pa, blesketajoče od solz, zasmehljale so se drzno in srečno.

Jaz pa sem razumel, zakaj je bila i ona sežgana.

Meseca aprila 1878.

Zadnja poezija v tej zbirki je posvečena ruskemu jeziku. Pisatelj, ki biva daleč od svoje domovine med prijateljskim narodom

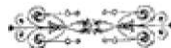
francoskim, veže močna vez na svoj rod. Materin jezik je, ki ga tolaži v dnevih, usodopolnih njegovi domovini. Prepričan je, da se bodo vremena zjasnila tudi njegovemu rodu!

Ruski jezik.

V dneh dvomov, v dneh nadležnih mislij o usodi moje domovine — ti jedina mi podpora in tolažba, ti veliki mogočni, čestiti in slobodni jezik ruski! — Ako ne bi bilo tebe — kako ne bi obupal gledé na vse to, kar se vrši doma! — Kako ni mogoče verovati, da je bil tak jezik dan velikemu narodu!

Napósled naj omenim, da je izšlo v januarskem zvezku „Vjestnika Evropy“ novo delo Turgenevo z napisom „Klara Milič“. Datirano je iz Bougivala pri Parizu, kjer biva Turganev po leti. Dovršil je je stoprav meseca oktobra l. l. Izimši „Nov“, katerega je izdal Turgenev l. 1877. je to največje delo, katero je spisal.

Aleksander Hudovernik.

Slovenska književnost.

V.

Pripovedke za mladino. I. Zvezek. Spisal Fr. H. Založil in natisnil W. Blanke v Ptuj 1882, m. 8, 72 str. Cena 20 kr. — **Praktična metodika za učitelje in pripravnike**, sestavil in založil Ivan Lapajne. Natisnil Rudolf Milic v Ljubljani 1882. v 8, 142 str. Cena 80 kr.

V slovenski literaturi je šolsko polje gotovo malo obdelano in vsako cvetlico, ki tu vzraste, moramo z veseljem pozdravljati. Pred kratkim je razveselil slovensko šolsko mladino gosp. prof. Hubad s prvim zvezkom svojih „pripovedek za mladino“. (Primerjaj „Ljublj. Zvon,“ II. 777. str. Ured.) Kako dobro je gospod pisatelj s to knjižico ustregel, razumemo najbolje, če pomislimo, da imamo razven Tomšičevega „Vrtca“ jako pičlo število za nežno mladino res sposobnih slovenskih knjig. Družba sv. Mohorja ima sicer v svojih knjigah mnogo tvarine za mladino, a večinoma le za odrastlo mladino. Želeti bi bilo, da vsak učitelj na Slovenskem gleda na tó, da si vsaj šolska knjižnica oskrbi te pripovedke; preverjeni smo, da bodo otroci z veseljem sezali po njej. Jezik je prav priprost, kakor gospod pisatelj pravi o knjigi: „namenjena je mladini“. Taka je tudi tvarina. Knjižica obseza na 72 stranéh sedem kratkih pripovedek, kar je pri nežni mladini veliko vredno. Tvarina je vzeta iz